

Bulla. 1 Maggio 1584. Ulpiano C. 1
Costituzione di Gregorio 13.

Dypt. Bz 513

m

SECRETARIUM

IN
PRINCIPALIBUS
REPUBLICANIS

Inter gravissimas curas quibus sine intermissione
vexamur in eam quoque libenter incumbimus ut edi-
ficiorum presertim nobilium statua ad Urbem in re eterna

2

Item coneruetur eadem opera providentia ut qui illa
possident in re angustia positi commoda consequan-
tur Cum itaque sicut accepimus ala postquam quondam
Crispina de Alcornia clera Mediolanen felicio
recreationis Clementia pp. vii. Cubicularia inti-
ma bolena ad viam Sura veteria non longe a pla-
tea Basilice Principis Aplos de dicta Urbe pulchri
et insigne edificium statuere duas aut tres humilior
domos quas proprietaria Capli eiusdem Basilice aut
cum cura Capli ipsam gerebat Capelle Julie
Cantorum in eadem Basilica erat cuique ille viginti
nonem scuta annua respondebant pretio representato
et recepto Trecentos et Quinquaginta scutos ab ipso
Caplo Trigesima Octobris anni dni Millefimi quingen-
tesimi trigesimi secundi aut alio tempore emerit pre-
tiumque ipsum in redimendis dicte Basilice vel Capli
debitis prestandaque illius ministris operis sacre mer-
cede aut ala conuersum fuerat Deinde vicaria Urbis
seu eius locumtenens facta inquisitione nun. venditio et
conuersio huius in eundem cedebant dicte Basilice

Utilitatem illam aplice auctoritate qua specialiter eam ad id finem
tua erat rescripto Undecima Julij anni sequentia aut
alia approbaverat et confirmaverat Idem Crispinus
condito a se testamento ac dilectis filiis Joannibaptista
et Faustina filia sua naturalibus legitimis heredi-
bus instituta inter alia Palatium quod in velle dicitur
domibus construxerat et in novam ampliore[m] et
fermam reduxerat cum omnibus membris iuribus
et pertinentiis suis dicto Joannibaptista reliquerit
et si aliqua dicitur hereditum quancumque sine filia
legitima et naturalibus aut naturalibus legitima-
tis decederet alterum supervientem Ipsa vero duobus
heredibus sine filia decedentibus Laviniam Clari-
ciam Paulam Feniciam et Martiam eius filias na-
turales legitimatas equis portionibus substituerit
ita ut nec Joannesbaptista nec Faustina heredes nec
alii ad quos hereditas sua perveniret dictam heredi-
tatem aliquo tempore aut totam aut partem eius
preterquam ob legitimam causam et a iure privari non
veluti incarcerationem detentionem in manibus iusti

3
delinny aut alia archissima necessitate vendere
alienare distribuere pignori obligare vel distribuere
valerent quod si secus fieret hereditas ipsa ad fi-
dicommisarios pro tempore superstites aut illa
non extantibus ad proximiores masculos Domus
de Alicornia devolueretur nullo denique de Ali-
cornia existente tunc prede sue filie ac pariter eius
deficientibus alie femine domo de Alicornia proxi-
miores succederent et alia prout in instrumento
diti testamenti Quinta Octobris anni eiusdem domini
Millesimi quingentesimi quinquagesimi sexti vel alio 5 X 1556
tempore celebrato ac etiam in venditione et confir-
matione instrumentis et litteris desuper confectis
plenum continetur Quod et si ab ipso testatore
factum fuisse creditur ut eius hereditas ipsius
filie et nepotibus in eorum defectu filibus conser-
varetur et ab illis dissipari non posset vel potius
obstante prohibitione alienationum eisdem heredi-
bus instituta et substituta prouideretur ne in
egestatem incidere verumtamen cum dicta

Joanne baptista alter heredum dicto testamento
institutoz preter dictum Palatium nihil aliud hic
et circum Urbem liberum quod momenti sit q̄
Quatuordecim rubia terre in districtu dte Urbis
ac domum prope plateam Domina firmi leate Marie
de Populo unucupate de eadem Urbe a dto sancto
eius fuitre acquisitam possideat ex qua bix Du-
centa scuta monete annue percipiuntur ac pensio-
nem annuam Ducentoz et Quinquaginta ducatoz
vel scutoz ei ad vitam suam aplice ante reserva-
tam habet satagena rez suaz ob debita que sup-
plendia soroz dotibus sustinendisq; libris causa
hereditaria testatoria hmoi vel alio contraxit et
preterea in alenda familia Quatuor filioz mascu-
loz sibi ex Septem quoz Tres decesserunt relictoz
seoz in statu suo conseruando laboret Quibus in-
commodia hec quoq; accedunt qd pensio eiusdem
Palatii minime continuatur sed illud ut tempora-
ferunt vacuum interdum ac diutina q̄i vellet re-
maneat Stabulum item eius cum partibus conti-

4
quia ruinam minetur et ad illud instaurand un-
cum eius membris bix mille aurei sufficeret quod
ipse nisi maximo suo et familie sue incommodo ser-
ficere non potest Et si stabulum ipsum ruere con-
tingeret non facile inueniri posset cui dictum Palati-
um vel mediocri pretio locaretur Adhec quoq; neces-
sarie impense pro reparationibus et alijs que frequen-
ter in edificijs fieri oportet pensionem diminuant
Proinde si dictum Palatium venderetur pretiumq;
in bona stabilibus vel annuis censibus aut locis mou-
tium non vacabilibus collocaretur spes esset bberiore
et magis continuatum prouentum percipiendi nec
sumptus obeundi qui in fabrica Palatii facta tecta
instauranda insumuntur Nos quibus maxime con-
uenit ornatum Urbis consilere et quemadmodum
prospeximus ut noua quotidie edificia construantur
ita curare debemus ut antiqua presertim nobilia
quantum potest conseruentur de premissis ut qui
Palatium ipsum dum Cardinalatus honore funge-
bamur aliquando inhabitauimus et ala plene edocti

ideoque **I**oanni bap^{te} et alior^{um} pretor^{um} commodu^m
ac simul Urbis decori quantum in nobis est providere
volentes ut unquam Joannem bap^{te} a quibusvis exco^m
municacione et interdicti alijsq^{ue} ecclesiasticis sententijs
censuris et penis a iure vel ab homine quavis occasione vel
causa latas si quibus quovis modo existit ad
effectum putium duntaxat consequendum hanc serie
absolventes et absolutum fore censentes nec uer^{um}
testamenti fideicommissi venditionis alienationis
interporationis lraz^{um} aplicaz^{um} processuum instru^{um}
mentoz^{um} ceteroz^{um} omnium super premissis confector^{um}
tenore Palatii quoq^{ue} et illius membror^{um} proprie^{um}
tate situatione confinea qualitate a vocabula de
nominatione et lraz^{um} etiam annua valore et a
quibus ecclesia alijsue ecclesiasticis et p^{ri}ncipaliter locis
dependant aut sub quoz^{um} censu domino et propri^{um}
estate consistant ceteraz^{um} omnia de necessitate ex^{pressis}
primenda presentibus pro expressis habent ea
Actu proprio non ad dicti Joannem bap^{te} nec alte^{rius}
viri pro eo nobis desuper oblate petitionis instru^{um}

5
tiam sed mera deliberatione certaq^{ue} scientia nra
et potestatis plenitudine venditionem seu venditio^{em}
neam dictaz^{um} Crum^{um} domoz^{um} ubi erant proprietaria
dicte Basilice et Capli seu Capelle illaz^{um}q^{ue} inter^{conversiones}
perutiones dicto Palatio pretiq^{ue} ipaz^{um} conversi^{ones}
onea ut prefertur aut alia ac quocunq^{ue} modo
facta et intersecuta Vicarij seu locumtenentia
predicti eoz^{um} approbationem cum omnibus ac qui^{bus}
buscunq^{ue} intersecuta licet venditionis huius pre^{ter}
tium non in emptionem aliaz^{um} rez^{um} immobilium ac
alia in eundem mense Caplarum dicte Basilice
utilitatem sed ut prefertur et seu alia pro exigen^{tiis}
tibus Capli et mense predictoz^{um} necessitatibus con^{versis}
versum sit etiam approbationem et confirmationem
eisz^{um} perpetue et iniolabilia firmitate robur
adiciamus Supplementa predicta et quoscunq^{ue}
alios substantiales ceterosq^{ue} iuris et facti de^{fectus}
fectus qui interveenerunt in eisdem Insuper non
facta in prima liberatione et affrancatione stabuli
domoz^{um} sita aree annexoz^{um} et alior^{um} membror^{um} dicti

Palatiu sub proprietate censu et dominio Basilice
seu Capli vel Capelle Julie predicte vel ala consisten-
tium a proprietate et annuo censu seu canone Sexde-
cim ducatoru anni de Camera et Quinq; libraru cere
liberate pro qua liberatione para preti Palatiu hmoi
in alijs bonis stabilibus seu portionibus montium
non vacabilibus aut censibus collocari vel assigna-
ri illoz loco possit predicto Joannibaptiste Pala-
tium ipsum cum stabulo et ceteris omnibus illius
membris iuris pertinentiis ac circumstantibus
cuiuscunq; illud emere volenti pro se suisq; heredibus
et successoribus iure proprio imperpetuum pro pre-
tio inter eos conveniendo ac cum conventionibus
conditionibus promissionibus in forma Camere
aplice etiam amplissima et alijs obligationibus
vinculis iuramentis decretis et cautelis inter eos
habendis vendendi et alienandi plenam et liberam
licentiam tribuimus Cum eo qd reliquum preti
venditionis hmoi si fiat et protinus venditori non
numeretur illud Rome apud Mercatorem fide et

6
facultatibus idoneum deponatur ut in alijs bonis
et rebus immobilibus seu non vacabilibus montium
locis vel portionibus aut censibus liberis securis
et pacificis in Urbe ipsa aut eius circuitu seu in
statu temporali sancte Romanee ecclesie Italie con-
sistentibus predicto fidei commissio omnino subiecta
ad commodum et utilitatem Joannibaptiste et alioru
vocatoru predictoru uti cuiq; pro sua portione con-
tingerit ac etiam pro securitate et cautione futuri
emptoris etiam de evictione quamprimum colloce-
tur sicut factu preti venditionis future hmoi depo-
sito vel eo soluto Palatium ipsum cum stabulo
domibus arcibus annexis membris iuris et per-
tinentiis ac alijs omnibus predictis a vinculo
fidei commissi et substitutionis necnon omni et
quacunq; prohibitione obligatione et oneribus
quibus ex testamento et quacunq; alia dispositi-
one et voluntate Civium testatoris etiam forsan
confirmatione aplice ex certa scientia facta suf-
fultis alijsq; adminiculis ad inviolatum illorum

perpetuationem facientibus quibus **P**alatium
ipsum quomodocumque tenetur ex nunc prout ex
tunc et contra motu scientia et potestate
plenitudine similibus imperpetuum absolviuntur
et penitus liberantur ac demum libera franca
vacua et expedita nec fideicommissio prohibitioni
et substitutioni predicta nec ulla alia omnino
vinculis et obligationibus subiecta esse censentur
eius omnia in pretium future venditionis et
deinde in portiones census et bona immobilia
emenda ut prefertur omnino transfunduntur
ipsaque in locum et iura Palatii membrorum iuribus
et pertinentiis eorumdem surrogantur ac eisdem
fideicommissio substitutioni prohibitioni vincu-
lia et dispositionibus quibus Palatium ipsum
subiectum est perpetuo supponuntur ita ut post
huius depositum nec Joannesbaptista nec Faustina
nec eorum heredes nec pro sua quisquam alius
vocatus et substitutus predictos ulla unquam tem-
pore ullaque causa in aliquod seu actionem in eodem

Palatio illiusque membris iuribus et pertinentiis
in fideicommissio et alia predicta comprehensa quo-
modocumque habeat sed futura emptor illius eiusque
heredes et successores predicti post depositum vel
solutum pretium huius illa tanquam libera et expe-
dita et allodialia imperpetuum habeant et de
eis libere et licite disponere possint ac si fideicommissio
substitutioni prohibitioni aliusque vinculis preterea
unquam subiecta sed fideicommissum substitutio
prohibitio voluntaria vincula et alia huius super pre-
tium futuro ac censibus portionibus et bonis illorum
loco emenda per dictum Crispanum testatorem
a principio facta fuissent Et nihilominus si Jo-
annesbaptista seu Faustina seu alius quisque voca-
tus aut substitutus aliquid contra presentem
gratiam et voluntatem nostram contenderit vel con-
tinuerit non ad Palatium illiusque membra et
alia sua iura liberata huius sed ad pretium deinde
ad portiones census et bona illorum loco emenda
simili fideicommissio subiecta omnino se convertat

Volentes motu scientia et potestate similibus
statuente ac etiam decernente preterita et
futura venditiones etiam censuum super dicto
Palatio in fauorem Capli Basilice et Capelle Julie
imposito necnon affrancationes eiusdem Palatii
a dictis proprietatibus et censibus pretium inde ex-
trahendi conversiones et translationes super
alijs bonis stabilibus Basilice Capli et Capelle
predictorum contractus quoque scripturas et alia
quocumque in premissis vniuersa et singula ac
eorum occasione inter Caplum Joannembaptin
et futurum emptorem predictorum ac quoscumque
alios facienda licet in ipsa contractibus instru-
mentis et scripturis nulla de facultate et lra
presentibus ceterisque predictis mentio facta
fuerit nihilominus ipsas facultates et presentiu-
larum vigore facta et celebrata eo ipso esse et ceseri
eademque sine quod sanctus sine filij sancti Alcorni
ac etiam filie Craiani et alij in eodem testamento
vel alia vocati aut aliqui vel aliqui ex eis eorumque

8
heredes et successores nunc et pro tempore existentes
et alij interesse habentes et habituri ad hec vocati
et auditi non fuerint nec premissis consentiant
sed forsan expresse dissentiant et contradicant
sive quod ipsi Canonici et Caplum pretium dictarum
Craiani domorum Craiano predicto venditarum et ipsi
Palatio incorporatarum non in emptionem bonorum
stabilium pro dicta Basilica vel Capella uti tene-
bantur sed in solutionem mercedum supradictorum
ministros seu redemptionis dictorum aliorumque debitorum
eiusdem Basilice converterunt sive quod cause etiam
evidentia utilitatis Basilice Capli et Capelle Julie
ac aliorum pariter interesse habentium minime con-
grue sunt seu quod in utilitatem predictam cedant
iudicatum non sit aut quod alie cause maxime iuste
et rationabiles etiam de necessitate exprimende
obstant nihilominus valere et suos plenarios
effectus sortiri nullumque Joannembaptiste nec sancto
nec ceteris omnino vocatis et substitutis pretium
deinceps post factum depositum pretij venditionis

Palatii hmoi aut etiam sine ipso deposito sult
factum censuum seu portionum aut aliorum bonorum
emtionem neque unam neque actionem sibi in ipso
Palatio illiusque membrum et iuribus sed eius
provisis exemptis et eorum loco in pecunia duntaxat
deposita necnon censibus portionibus
et bonis ex eis emptis ac quomodocumque et quo-
tiscumque emendis eorumque fructibus et iuribus
competere nec contra futurum emptorem
nec eius heredem et successorem aut ab eius
causam habentem super eisdem Palatio membrum
iuribus et pertinentiis ipsius sic liberatis sed
contra depositam pecuniam necnon censum por-
tionem et bona immobilia emenda et eorum possesso-
res vel solvere debentes tantum in iudicio et
extra illud agere nec pretersum in sumum vel
actionem aliam prosequi nec contra premissa nec
etiam Capitulum Basilice hmoi nec eius fabricam
quibuscumque privilegiis facultatibus ac etiam
in integrum restitutionibus annullationibus

9
et decreta iustitia contra venditionem duntaxat
Criminam de more et indefectam Vicarii seu locum
tenentis approbationem ac pitea lraa restitutio-
nem in integrum reductionem ad terminos
iuria aut quodcumque alius gratie vel iusticie
remedium etiam preterita enormis et enor-
missime lesionis aut alia impetrare seu etiam
ab alio vel alia impetrata vel etiam motu simili
concessa uti nec super premissis nec alia futurum
emptorem aut illum omnino heredum et successorum
eiusdem vel causam ab eo vel eis habentium ad iudi-
cium vocare aut alia directe vel indirecte quomodo que-
sito colore vel ingenio molestare vel impedire nec
super eisdem aut alia dictum Palatium illiusque
membrum et iura quomodo concernentibus audiri
sed nec ipsa presentia lraa sine ex predicta sine
ex quibusvis alia causa qualescumque sunt de
surrectionibus vel obreptionibus aut nullitatis vitio
seu intentionibus aut voluntatis iure vel alio quo-
cumque defectu notari aut invalida reputari seu

infringi vel annullari posse nec futurum
emptorem nec ullum omnino alium heredum et
successorum suorum vel causam habentium predictorum
ad verificandum aut purificandum premissa sine
omnia sine in parte boni teneri et nihilominus
ipsa preter gram et lraa valida et efficax per
petuo consistere illisq; oibus perpetuo suffragari
Sicq; in hinc ceterisq; omnibus premissis per quos
cumq; Iudices ordinaria et delegatos et in
causis Palatii aplice Auditoria ac site Roman
ecclesie Cardinalia in quavis causa et instantia
sublata eia et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi
et interpretandi facultate et aude ubiq; iudicari
et diffiniri debere nec non irritum et inane quic
quid secus super his per Joannem baptam Faustum
et alios preter ac quoscumq; alios quavis aude
scilicet vel ignoranter contigerit attari Quo
circa venerabilibus fratribus nostris Othone et Vertue
Episcopi ac dilecto filio causis Curie Camere aplice
quali Auditori per apostolica scripta motu simili

mandamus ut ipsi vel **Q**uo aut **Q**uia eorum per
se vel alium seu alioa presentia lraa et in eis con
tenta quecumq; ubi et quando opus fuerit ac quoties
pro parte futuri emptoris ac heredum vel aliorum
suorum predictorum seu alienum eorum fuerint requisiti
solemniter publicante illisq; in premissis effica
cia defensionis presidio assistente faciant
ante nos eorum premissis omnibus in tota presen
tium continentiam et tenorem pacifice firmi et
gaudere non permittente eorum quemquam per
vocatos et substitutos predictos aut quoscumq;
alios de super quomodolibet molestari Contra
dictoria quoslibet et rebelles ac premissis non
parentes per censuras et penas ecclesiasticas
aliasq; opportuna iura et facti remedia appel
latione postposita compescendo invocato etiam
ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis
Non obstantibus fideicommissis prohibitione
et voluntate alijsq; predictis que omnia ad
eorundem premissorum omnium validitatem

et securitatem futuri emptoris et here-
dum ac successorum suorum predictorum
tollimus et abrogamus ac nostra de
non tollende iure quesito necnon pie me-
morie Pauli. ii. et Pauli. iii. aliorumque
Romanorum Pontificum predecessorum nostrorum
de rebus ecclesie non alienandis et alie-
natis ad usum et proprietatem sancte ecclesie
renocandis ac etiam similia memorie
Pii. pp. iii. de huiusmodi litteris in dicta
Camera registrandis ad quorum insinatio-
nem et registrationem nullum predictorum
ullo tempore teneatur nec propterea
ille irritus censeatur sed valide et effi-
caces omnino existant ac si debito tem-
pore in ipsa Camera presentate et regi-
strate fuissent aliisque apostolicis constitu-
tionibus necnon Urbis predictae et
Camere apostolice iuramento confirma-
tione apostolica vel quavis firmitate alia

41
reborata statuta et consuetudinibus ac
nomina reformationibus etiam pro edificiorum
et ornatu Urbis etiam a nobis nouissime fac-
ta et promulgata privilegia quoque iurata
et litteris apostolicis etiam dicte Urbis et illius
ac Curie Romanae Tribunalibus dictisque
Capitulo et Canonibus de non alienando bona
ad dictum Capitulum spectantia necnon populo
et Civibus Romanis ac Camere predictae
illiusque Camerario Residentibus Clericis
ac aliis Superioribus et personis in genere
vel in specie sub quibuscumque tenoribus et
formis ac cum quibusvis clausulis et decretis
etiam derogatoriis et derogatoriis ac irri-
tantibus etiam motu scientia et potestate
plenitudine similibus ac etiam Consistorialiter
ac aliquot etiam pluries et iteratis
vicibus concessis approbatis et innovatis ac
imposterum concedendis et innovandis Quibus omnibus
et si de illis eorumque totius tenoribus specialia

specifica expressa et ad verbum non autem per
clausulas generales idem importantes men-
tio seu quencia alia expressio aut aliqua alia
exquisita forma ad hoc seruanda foret etiam
si talia et multa sunt que sub generalibus et
implicitis derogationibus non veniant sed
specialibus expressionibus indigeant nec
aliter q̄ in gratia expressa sunt in lris
extendi possunt tenore huiusmodi ac si
ad verbum insererentur presentibus pro
sufficienter expressis habentibus illa alia
in suo robore permanens hac vice dun-
taxat specialiter et expresse derogamus
ac illa plenissime derogatum esse volumus
ceterisque contrariis quibuscumque Aut si
aliquibus communiter vel diuisim ab eadem
sit sede indultum qd̄ interdicti suspendi vel
excoicari non possunt per transallica non
faciente plenam et expressam ac ad verbo ad ver-
bum de indulto huius mentionem Nulli ergo omnino

hominum liceat hanc paginam nre absolutiois
approbationis confirmationis adiectionis suppletionis
decretorum tributionis voluntatum transfusionis
surrogationis suppositionis statuti decretorum
mandati et derogationis infringere vel ei ausu
temerario contraire Si quia autem hoc attare
presumpserit indignationem Omnipotentia dei ac
beatorum Petri et Pauli Apolorum eius se noverit
incursurum Dat̄ Rome apud Sanctum Petrum
anno Incarnationis dñice Millesimo quingentesi-
mo octuagesimo quarto Id̄ibus Pontificatus
nri
Anno Duodecimo .i.

Prodat

Jo. Bapta Canobius

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

20 ^{ta} R apud Jo. Bar